

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

**“ЕКОНОМІКА
ПІДПРИЄМСТВА”**

(для молодших спеціалістів)

МАУП

Київ 2001

Підготовлено кандидатом економічних наук, доцентом *Н. М. Бондар*

Затверджено на засіданні кафедри економіки
(Протокол № 3 від 30.10.2000)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Бондар Н. М. Навчальна програма дисципліни “Економіка підприємства”
(для молодших спеціалістів). — К.: МАУП, 2001. — 23 с.

Навчально-методична розробка містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Економіка підприємства”, плани практичних занять, контрольні питання, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2001

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна “Економіка підприємства” є базовою для підготовки молодших спеціалістів усіх загальноекономічних спеціальностей і основою для вивчення таких дисциплін, як “Основи планування діяльності підприємства”, “Економіка та організація праці”, “Нормування праці”, “Організація й оплата праці в умовах ринку”, “Основи організації праці”.

Мета вивчення дисципліни “Економіка підприємства” — оволодіти базовим комплексом знань з економіки, планування та управління на підприємстві в умовах ринкової економіки, набути практичних навичок щодо методів і способів раціонального й ефективного використання усіх елементів виробничого процесу на рівні підприємства.

Навчальний комплекс передбачає активну роботу студентів під час вивчення дисципліни “Економіка підприємств”: засвоєння лекційного матеріалу, підготовку до практичних занять та участь у них, самостійне опрацювання окремих питань.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН вивчення дисципліни “ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА”

№ п/п	Назва теми
1	Підприємство в умовах ринкової економіки
2	Управління підприємством
3	Основні засоби та виробнича потужність підприємства
4	Оборотні засоби підприємства
5	Персонал підприємства та продуктивність праці
6	Оплата праці на підприємстві
7	Витрати підприємства. Собівартість продукції підприємства
8	Фінансові результати діяльності та рентабельність підприємства

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА”

Тема 1. Підприємство в умовах ринкової економіки

Поняття суспільного поділу праці та його роль у формуванні галузей народного господарства. Коротка характеристика структури та виробничо-технічного потенціалу народного господарства України. Основні чинники, що впливають на формування галузевої структури народного господарства України. Напрямки вдосконалення галузевої структури народного господарства.

Підприємство як основна ланка народного господарства, його ознаки та функції. Характеристика напрямків діяльності підприємства. Правові засади створення та функціонування підприємств в Україні.

Організаційно-правові форми підприємств. Добровільні об'єднання підприємств.

Характеристика та суб'єкти зовнішнього середовища підприємств. Чинники макро- та мікросередовища, що впливають на діяльність підприємств.

Поняття виробництва та виробничої структури підприємств. Типи виробничої структури. Типи організації виробництва. Основні шляхи вдосконалення виробничої структури. Загальна структура підприємства.

Література [1; 2; 6–12; 15–20]

Тема 2. Управління підприємством

Поняття та необхідність управління. Еволюція концепцій управління. Сучасні підходи до управління підприємством.

Принципи управління. Класифікація та характеристика методів управління.

Поняття організаційної структури управління підприємством. Типи організаційних структур управління підприємством.

Напрямки вдосконалення управління підприємством.

Література [6–9; 17–20]

Тема 3. Основні засоби та виробнича потужність підприємства

Поняття та загальна характеристика основних засобів підприємства. Склад основних засобів підприємства.

Класифікація основних фондів підприємства. Структура основних фондів і чинники, що на неї впливають.

Натуральні та вартісні показники обліку основних фондів. Види вартісної оцінки основних фондів.

Види та показники зношування основних фондів. Поняття амортизації основних фондів. Норма амортизації. Характеристика методів амортизації основних фондів. Амортизаційна політика підприємства.

Показники руху та використання основних фондів підприємства.

Поняття простого та розширеного відтворення основних фондів підприємства. Ремонт та інші види поліпшення стану основних фондів. Характеристика форм розширеного відтворення: нове будівництво, розширення діючого підприємства, реконструкція, технічне переозброєння, модернізація. Порядок їх фінансування.

Поняття виробничої потужності підприємства. Чинники, що впливають на виробничу потужність. Загальні методичні підходи до визначення виробничої потужності підприємства.

Література [4; 6–9; 16; 19; 20]

Тема 4. Оборотні засоби підприємства

Поняття та матеріальний склад оборотних засобів підприємства. Класифікація оборотних засобів: за сферою функціонування, за принципами планування, за джерелами формування.

Матеріальні ресурси та показники їх використання. Абсолютна, питома та загальна матеріаломісткість.

Поняття нормування оборотних засобів. Норма запасів матеріальних ресурсів. Розрахунок нормативів оборотних засобів.

Показники використання оборотних засобів підприємства. Вплив оборотності оборотних засобів на кінцеві результати роботи підприємства.

Значення та шляхи прискорення оборотності оборотних засобів підприємства.

Література [6–9; 16–20]

Тема 5. Персонал підприємства та продуктивність праці

Склад і структура персоналу підприємства. Принципи та методи управління персоналом. Класифікація персоналу підприємства. Чинники, що впливають на зміну професійно-класифікаційного складу кадрів підприємства.

Організація та нормування праці на підприємстві. Баланс робочого часу одного середньооблікового робітника.

Поняття продуктивності праці. Показники рівня продуктивності праці: виробіток і трудомісткість.

Планування продуктивності праці. Чинники підвищення продуктивності праці.

Визначення потреби в персоналі та планування його чисельності.

Показники руху робочої сили на підприємстві.

Література [6–9; 11; 12; 16–20]

Тема 6. Оплата праці на підприємстві

Сутність і види оплати праці. Функції та шляхи зростання заробітної плати.

Економічний механізм організації оплати праці на підприємстві. Державна політика оплати праці.

Тарифна система як основа організації оплати праці. Форми та системи заробітної плати. Структура заробітної плати. Надбавки, доплати, премії.

Мотивація праці.

Література [3; 6–9; 16; 17; 19; 20]

Тема 7. Витрати підприємства. Собівартість продукції підприємства

Види витрат підприємства та їх характеристика. Класифікація витрат підприємства.

Поняття безбиткового обсягу виробництва та його визначення.

Поняття та види собівартості продукції. Склад виробничої собівартості продукції, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат.

Контроль витрат. Калькуляція собівартості продукції.

Джерела та шляхи зниження собівартості продукції.

Література [4; 6–9; 13; 14; 16; 18–20]

Тема 8. Фінансові результати діяльності та рентабельність підприємства

Поняття виручки від реалізації продукції, робіт, послуг. Методи визначення виручки підприємства. Чинники, що впливають на обсяг виручки. Складові ціни продукції. Поняття про податок на додану вартість.

Поняття прибутку підприємства. Методика визначення чистого прибутку підприємства, що залишається в його розпорядженні.

Розподіл прибутку підприємства.

Основні функції та шляхи збільшення прибутку підприємства.

Рентабельність як узагальнюючий показник ефективності діяльності підприємства, її види.

Література [4; 6; 8; 9; 13; 14; 16; 19; 20]

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Підприємство в умовах ринкової економіки

Мета. Засвоєння студентами теоретичних положень теми та набуття ними практичних навичок аналізу та прогнозування галузевої структури народного господарства, обчислення темпів зростання, приросту, коефіцієнтів випередження темпів зростання для окремих галузей.

Зміст занять. Опитування. Розв'язування типових задач.

Приклади типових задач

Задача 1

Визначити коефіцієнти випередження темпів зростання для окремих галузей порівняно із темпами зростання промисловості в цілому, використовуючи наведені дані про зміни обсягу виробництва за галузями промисловості у відсотках до 1992 р. (табл. 1).

Таблиця 1

Галузь	Обсяг виробництва за роками, % до 1992 р.	
	1995	1997
Уся промисловість	112	120
Машинобудування	132	147
Легка промисловість	105	111
Електроенергетика	122	129

Задача 2

Проаналізувати структуру промислового виробництва за економічним призначенням продукції за даними, наведеними у табл. 2. Визначити темпи зростання, приросту, коефіцієнти випередження темпів зростання для окремих галузей.

Таблиця 2

Обсяг виробництва, млн грн.	1993 р.	1995 р.	1997 р.
Уся промисловість	239,4	511,1	779,0
Засобів виробництва (гр. А)	170,0	376,5	583,5
Предметів споживання (гр. Б)	69,4	134,6	195,5

Тема 2. Управління підприємством

Мета. Засвоєння студентами теоретичних положень теми та набуття ними практичних навичок обчислення економічності апарату управління.

Зміст занять. Опитування. Розв'язування типових задач.

Приклад типової задачі

Задача 1

Підприємство складається з 32 структурних підрозділів, а згідно з типовою структурою та нормативними умовами їх формування (за чисельністю працюючих) їх повинно бути не більше 24. Фактична чисельність працівників апарату управління становить 210 чоловік при нормативній чисельності 170. Обчислити коефіцієнт економічності апарату управління підприємством.

Тема 3. Основні засоби та виробнича потужність підприємства

Мета. Засвоєння студентами теоретичних положень теми та набуття ними практичних навичок з вартісної оцінки основних фондів, обґрунтування доцільності капітального ремонту основних фондів, обчислення сум амортизації основних фондів, визначення показників стану, руху і віддачі основних фондів, обчислення виробничої потужності підприємства.

Зміст занять. Опитування. Розв'язування типових задач.

Приклади типових задач

Задача 1

Підприємство сплатило вартість тракторів у сумі 600 тис. грн закордонному постачальнику. Витрати з їх доставки на підприємство становили 80 тис. грн, страхування доставки — 60 тис. грн, сума митних платежів — 50 тис. грн, комісійні торговельним агентам — 3 тис. грн. Визначити первісну вартість тракторів, що надійшли на підприємство.

Задача 2

На 1 січня балансова вартість автомобіля становила 24 тис. грн. Визначити суми амортизаційних відрахувань окремо за кожний квартал поточного року та за рік у цілому, якщо автомобіль належить до другої групи основних фондів, а річна норма амортизації — 25 %.

Задача 3

Обчислити коефіцієнт змінності роботи ткацьких верстатів у цеху, якщо 30 верстатів працює в одну зміну, 80 — у дві зміни, 20 — у три зміни.

Задача 4

Визначити виробничу потужність пекарні та її виробничу програму, якщо середня тривалість випікання хлібобулочних виробів вагою 1 кг становить 40 хв., тривалість робочої зміни — 8 год., режим роботи двозмінний. Номінальний фонд робочого часу становить 300 днів/рік, а витрати робочого часу — 10 %.

Виробнича потужність пекарні зумовлена потужністю печей, яких встановлено 3 одиниці. Коефіцієнт використання потужності пекарні — 0,85.

Тема 4. Оборотні засоби підприємства

Мета. Засвоєння студентами теоретичних положень теми та набуття ними практичних навичок розрахунку нормативів оборотних засобів підприємства, визначення показників оборотності оборотних засобів та їх впливу на кінцевий результат роботи підприємства.

Зміст занять. Опитування. Розв'язування типових задач.

Приклади типових задач

Задача 1

Визначити місячну потребу хлібозаводу в борошні, його середній і максимальний запас, якщо період поставки — 8 днів, період зриву поставки — 2 дні. Для забезпечення виконання денної норми слід використати 960 кг борошна, причому його втрати становлять 2 %. Хлібозавод працює 25 робочих днів на місяць.

Задача 2

Визначити потребу підприємства в чорному металі та його мінімальний, максимальний і середній запас, якщо період поставки — 20 днів, а період зриву поставки — 4 дні. Дані наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Деталь	Чиста маса, кг	Коефіцієнт використання металу	Річний випуск, тис. шт.
А	170	0,75	3
Б	280	0,6	13

Задача 3

Визначити норматив оборотних засобів у незавершеному виробництві, якщо виробнича собівартість виробу за плановою калькуляцією становить 2000 грн (у т. ч. витрати на сировину, основні матеріали і куповані напівфабрикати — 1200 грн), тривалість виробничого циклу — 20 робочих днів, а річний план випуску продукції — 8 тис. шт.

Задача 4

Визначити показники оборотності оборотних засобів (кількість оборотів і тривалість одного обороту), якщо виручка від реалізації продукції (без ПДВ) у звітному періоді становить 460 тис. грн, валовий прибуток — 100 тис. грн, середній залишок, або норматив оборотних засобів — 90 тис. грн.

Задача 5

Визначити показники оборотності оборотних засобів та їх відносне вивільнення, якщо при запланованому випуску продукції на 80 млн грн і

нормативі оборотних засобів 10 млн грн фактичний випуск становив 95 млн грн.

Задача 6

Норматив оборотних засобів підприємства у звітному році становив 958 тис. грн, а обсяг реалізованої продукції — 1560 тис. грн. Як повинен змінитися коефіцієнт оборотності, якщо в плановому році передбачено збільшення обсягу реалізованої продукції на 15 %, а нормативу оборотних засобів — лише на 10 %?

Тема 5. Персонал підприємства та продуктивність праці

Мета. Засвоєння студентами теоретичних положень теми та набуття ними практичних навичок визначення продуктивності праці, резервів її підвищення, розрахунку чисельності працюючих на підприємстві.

Зміст занять. Опитування. Розв'язування типових задач.

Приклади типових задач

Задача 1

Визначити зростання продуктивності праці при виготовленні окремих виробів і в цілому за всією номенклатурою продукції, якщо за планом річний обсяг виробництва виробу А становить 800 тис. грн, виробу Б — 200 тис. грн, виробу В — 100 тис. грн. За планом чисельність працівників при виготовленні виробу А становить 400 чол., виробу Б — 200 чол., виробу В — 80 чол. Фактично обсяг виробництва виробу А становив 880 тис. грн, виробу Б — 360 тис. грн, виробу В — 150 тис. грн. Чисельність працюючих на виготовленні виробу А — 400 чол., виробу Б — 300 чол., виробу В — 125 чол.

Задача 2

Планова трудомісткість виробничої програми — 6520 нормо-год, корисний фонд часу робітника — 1865 год, плановий середній коефіцієнт виконання норм виробітку — 1,1. Якою повинна бути планова чисельність робітників-відрядників?

Задача 3

Підприємство випускає вироби А та Б згідно з даними, наведеними у табл. 4. Втрати часу з поважних причин становлять у середньому 10 % від номінального фонду робочого часу, коефіцієнт виконання норм виробітку — 1,2, кількість робочих днів протягом року — 300 днів, тривалість зміни — 8 год. Визначити необхідну для підприємства чисельність виробничого персоналу на плановий рік: а) при роботі в одну зміну; б) при роботі в дві зміни.

Таблиця 4

Виріб	Річна програма випуску, шт.	Норма часу на виготовлення 1 шт., год
А	30000	4
Б	5 000	2

Задача 4

Норма виробітку збільшилась на 25 %. Визначити, на скільки відсотків зменшиться норма часу. Норма виробітку зменшилась на 25 %. Визначити, на скільки відсотків збільшиться норма часу.

Задача 5

Чисельність промислово-виробничого персоналу на підприємстві в базовому періоді становила 4000 чол. У звітному році обсяг виробництва збільшився на 5,7 %, а відносна економія працюючих становила 42 чол. Визначити приріст продуктивності праці у звітному році.

Задача 6

Робітник протягом місяця виконав роботу в обсязі 250 нормо-год, наступного місяця норми виробітку були переглянуті та зменшені на 7 %. Виробіток робітника становив 258 нормо-год. Визначити нормативне та фактичне підвищення продуктивності праці.

Тема 6. Оплата праці на підприємстві

Мета. Засвоєння студентами теоретичних положень теми та набуття ними практичних навичок організації та обчислення заробітної плати на підприємстві.

Зміст занять. Опитування. Розв'язування типових задач.

Приклади типових задач

Задача 1

Місячний оклад економіста становить 253 грн при тривалості робочого дня 8,2 год. За графіком він повинен відпрацювати 22 дні, один з яких передсвятковий, що не співпадає з вихідним, а фактично йому був наданий листок непрацездатності на 4 дні, один з яких — передсвятковий. З фонду матеріального заохочення економісту нарахована премія в розмірі 20 % фактичного заробітку. Обчислити місячну заробітну плату економіста.

Задача 2

Робітник II розряду виготовив за місяць 1700 деталей. Годинна тарифна ставка I розряду становить 1,2 грн, тарифний коефіцієнт II розряду — 1,33 грн, норма виробітку — 5 деталей за годину. Визначити відрядний заробіток робітника за місяць.

Задача 3

За місяць (192 години) робітник виготовив 600 деталей. Норма часу на виготовлення однієї деталі — 20 хв., годинна тарифна ставка цього розряду — 1,6 грн. За виконання місячної норми нараховується премія в розмірі 11 % відрядного заробітку та 1 % за кожний відсоток перевищення норми. Обчислити місячний заробіток робітника за відрядно-преміальною системою оплати праці.

Тема 7. Витрати підприємства. Собівартість продукції підприємства

Мета. Засвоєння студентами теоретичних положень теми та набуття ними практичних навичок обчислення та планування собівартості продукції, визначення безбиткового обсягу виробництва.

Зміст занять. Опитування. Розв'язування типових задач.

Приклади типових задач

Задача 1

За звітними даними в механічному цеху було виготовлено 1150 шестерень, 1750 циліндрів і 2200 валів. Основна заробітна плата на виготовлення однієї шестерні — 3,5 грн, циліндра — 2,4 грн, вала — 1,6

грн. Визначити суму цехових витрат, що підлягають включенню до собівартості кожної деталі, якщо загальна їх сума становить 18200 грн.

Задача 2

Визначити вплив на собівартість продукції збільшення обсягу її випуску на 25 %, якщо загальна сума умовно-постійних витрат становила 9 тис. грн, а собівартість продукції — 27 тис. грн.

Тема 8. Фінансові результати діяльності та рентабельність підприємства

Мета. Засвоєння студентами теоретичних положень теми та набуття ними практичних навичок визначення сум виручки та прибутку підприємства, показників рентабельності підприємства.

Зміст занять. Опитування. Розв'язування типових задач.

Приклади типових задач

Задача 1

Визначити виручку підприємства у I кварталі за касовим методом і методом нарахувань, якщо мали місце такі операції:

- надійшла передплата за продукцію, що буде відвантажена у II кварталі — 40 тис. грн;
- за відвантажену продукцію покупцям виставлено рахунки на 180 тис. грн;
- покупці оплатили рахунки на 150 тис. грн;
- покупці оплатили рахунки за продукцію, відвантажену в IV кварталі минулого року, в сумі 26 тис. грн.

Задача 2

У першому кварталі адміністративні витрати підприємства становили 38 тис. грн, витрати на збут — 12 тис. грн, інші операційні витрати — 8 тис. грн. Прямі витрати, пов'язані з виробництвом продукції, становили 170 тис. грн. Собівартість реалізованої продукції — 154 тис. грн. Виручка підприємства — 270 тис. грн, у тому числі податок на додану вартість — 45 тис. грн. Визначити фінансовий результат від операційної діяльності підприємства.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Поняття суспільного поділу праці та його роль у формуванні галузей народного господарства.
2. Основні чинники, що впливають на формування галузевої структури народного господарства України.
3. Галузева структура народного господарства України та показники її зрушень.
4. Підприємство як основна ланка народного господарства. Характеристика напрямків його діяльності.
5. Правові засади створення та функціонування підприємств в Україні.
6. Організаційно-правові форми підприємств.
7. Характеристика зовнішнього середовища підприємства.
8. Поняття виробництва та виробничої структури підприємств. Типи виробничої структури.
9. Методи управління та їх характеристика.
10. Основні засоби підприємства, їх склад і характеристика.
11. Класифікація основних фондів підприємства. Структура основних фондів.
12. Зношення основних фондів. Види поліпшення стану основних фондів.
13. Показники руху та використання основних фондів підприємства.
14. Розширене відтворення основних фондів підприємства та його форми.
15. Поняття виробничої потужності підприємства, її види. Чинники, що впливають на виробничу потужність.
16. Поняття оборотних засобів підприємства, їх склад і класифікація.
17. Амортизація основних фондів підприємства. Норма амортизації. Методи амортизації.
18. Виробнича потужність та її види. Показники використання виробничої потужності.
19. Нормування оборотних засобів. Норма запасів матеріальних ресурсів.
20. Показники використання оборотних засобів підприємства. Значення та шляхи прискорення оборотності оборотних засобів підприємства.
21. Основні фонди підприємства, їх склад і вартісна оцінка.
22. Сутність і форми простого та розширеного відтворення основних фондів підприємства.
23. Класифікація підприємств та їх характеристика.

24. Склад і структура персоналу підприємства. Чинники, що впливають на зміну професійно-кваліфікаційного складу кадрів підприємства.
25. Система мотивації праці персоналу на підприємстві.
26. Кадрова політика на підприємстві.
27. Поняття продуктивності праці. Показники рівня продуктивності. Чинники підвищення продуктивності праці.
28. Організація та нормування праці на підприємстві.
29. Показники руху робочої сили на підприємстві.
30. Економічний механізм організації оплати праці на підприємстві. Державна політика оплати праці.
31. Тарифна система як основа організації оплати праці, її елементи.
32. Форми та системи оплати праці.
33. Погодинна форма оплати праці та її системи.
34. Відрядна форма оплати праці та її системи.
35. Продуктивність праці та шляхи її підвищення.
36. Методи визначення продуктивності праці.
37. Характеристика видів діяльності підприємства та витрат, пов'язаних з ними.
38. Класифікація витрат підприємства.
39. Поняття безбиткового обсягу виробництва та його визначення.
40. Поняття та види собівартості продукції. Джерела та шляхи зниження собівартості продукції.
41. Склад виробничої собівартості продукції, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат.
42. Калькуляція собівартості продукції. Статті калькуляції.
43. Постійні та змінні витрати. Визначення критичного обсягу виробництва.
44. Поняття виручки підприємства від реалізації продукції, робіт, послуг та методи її визначення.
45. Складові ціни продукції. Взаємозв'язок ціни продукції з її собівартістю.
46. Поняття прибутку підприємства. Методика визначення чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства.
47. Розподіл прибутку підприємства.
48. Рентабельність як узагальнюючий показник ефективності діяльності підприємства, її види.
49. Прибуток і рентабельність діяльності підприємства.

50. Чинники, що впливають на величину прибутку підприємства.
51. Маржинальні та середні витрати підприємства.
52. Прибуток підприємства, його формування і розподіл.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи є складовою навчального процесу й активною формою самостійної роботи студентів.

Мета контрольної роботи — закріпити та поглибити теоретичні знання, здобуті студентами у процесі вивчення курсу.

У контрольній роботі студенти повинні розкрити зміст теми, показати практичні навички, а також знання літературних джерел і нормативних актів.

Обсяг контрольної роботи — 15–20 аркушів шкільного зошита.

У тексті не можна виправляти, закреслювати, вставляти, скорочувати слова та використовувати аббревіатури (крім загальноприйнятих).

Літературні джерела за темою контрольної роботи студенти добирають як із списку рекомендованої літератури, так і самостійно.

Крім спеціальної науково-теоретичної літератури студенти повинні використовувати і періодичні видання.

Список використаних літературних джерел студент систематизує (на початку списку наводить законодавчі акти, інші джерела розташовує в алфавітному порядку) і подає після тексту контрольної роботи.

Номер варіанта контрольної роботи студент визначає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки. Якщо остання цифра “0” або “1”, студент виконує варіант 1; “2” — варіант 2; “3” — варіант 3 тощо.

Контрольна робота складається з двох частин: перша передбачає відповідь на теоретичні питання з відповідної теми, друга — розв’язання практичної задачі.

Під час написання контрольної роботи студент повинен показати вміння зіставляти та аналізувати різні підходи до вирішення тих або інших проблем, самостійно робити висновки на основі здобутих знань.

Кожне питання, зазначене в плані роботи, і відповідь на нього студент повинен наводити з нової сторінки.

Студент повинен пронумерувати кожен сторінку контрольної роботи, починаючи з плану роботи, у правому верхньому куті аркуша.

Ілюстративний матеріал (таблиці, рисунки) необхідно пронумерувати і дати назву.

У роботі студент повинен посилатися на першоджерела.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

Тема: Галузева структура промисловості України

Теоретичні питання

1. Поняття суспільного поділу праці та його роль у формуванні галузей народного господарства і промисловості.
2. Промисловість як основна ланка народного господарства України, її значення у забезпеченні економічного зростання.
3. Основні чинники, що впливають на формування галузевої структури промисловості в Україні.
4. Основні напрямки вдосконалення галузевої структури промисловості України.

Задача

Визначити показники оборотності оборотних засобів підприємства (кількість оборотів і тривалість одного обороту), якщо відомо, що обсяг реалізованої продукції за рік становив 6240 тис. грн, а середній залишок нормованих оборотних засобів — 410 тис. грн.

Варіант 2

Тема: Підприємство в умовах ринкової економіки

Теоретичні питання

1. Підприємство як основна ланка народного господарства, його цілі та напрямки діяльності.
2. Правові засади функціонування підприємств в Україні.
3. Організаційно-правові форми підприємств.
4. Характеристика зовнішнього середовища підприємства.

Задача

Робітник IV розряду виготовив за місяць 1600 деталей. Годинна тарифна ставка I розряду — 1,25 грн, тарифний коефіцієнт для IV розряду — 1,35 грн; норма виробітку — 10 деталей за годину. Визначити відрядний заробіток робітника за місяць.

Варіант 3

Тема: Основні фонди підприємства

Теоретичні питання

1. Характеристика основних фондів підприємства, їх класифікація.
2. Амортизація основних фондів. Амортизаційна політика підприємства.
3. Просте та розширене відтворення основних фондів підприємства.
4. Загальні методичні підходи до обчислення виробничої потужності підприємства.

Задача

На обробку деталі витрачалось 22 хв. Після перегляду норм часу на цю деталь було встановлено норму 20 хв. Обчислити, на скільки відсотків зменшилась трудомісткість роботи та підвищилась продуктивність праці.

Варіант 4

Тема: Оборотні засоби підприємства

Теоретичні питання

1. Характеристика оборотних засобів підприємства, їх класифікація.
2. Нормування оборотних засобів. Розрахунок нормативів оборотних засобів підприємства.
3. Показники використання оборотних засобів і вплив оборотності оборотних засобів на кінцеві результати роботи підприємства.
4. Значення та шляхи прискорення оборотності оборотних засобів підприємства.

Задача

Визначити показники використання основних фондів (фондовіддачу, фондомісткість, фондоозброєність), якщо відомо, що середньорічна вартість основних фондів становить 710 тис. грн, обсяг випуску продукції — 104000 тис. грн, чисельність промислово-виробничого персоналу — 798 чол.

Варіант 5

Тема: Кадри підприємства

Теоретичні питання

1. Кадри підприємства, їх склад і структура.
2. Класифікація персоналу підприємства.
3. Сучасні системи підготовки кадрів в Україні.
4. Визначення потреби в персоналі та планування його чисельності.

Задача

Встановити величину виробничих запасів сировини, якщо відомо, що за один день витрачається 7,5 т сировини, ціна 1 т — 6 тис. грн. Сировина доставляється на підприємство кожні 22 дні, тривалість транспортування — 4 дні, підготовчий запас — 3 дні, страховий — половина поточного запасу в днях.

Варіант 6

Тема: Продуктивність праці

Теоретичні питання

1. Продуктивність праці, показники та методи її вимірювання.
2. Планування продуктивності праці.
3. Організація та нормування праці на підприємстві.
4. Розрахунок чисельності працюючих на підприємстві.

Задача

У базовому році обсяг реалізованої підприємством продукції становив 2,4 млн грн. На кожен гривню витрат було одержано 0,34 грн прибутку. Визначити, на скільки відсотків зміниться рівень рентабельності продукції, якщо прибуток у плановому році збільшиться на 7 % при одночасному зменшенні витрат на виробництво на 5 %.

Варіант 7

Тема: Оплата праці на підприємстві

Теоретичні питання

1. Мотивація праці на підприємстві.

2. Суть, функції та принципи організації оплати праці.
3. Форми і системи заробітної плати.
4. Державна політика оплати праці.

Задача

Виробнича потужність підприємства — 430 тис. одиниць продукції. Надходження від реалізації всієї продукції становлять 2,3 млн грн. Постійні витрати на її виробництво дорівнюють 0,9 млн грн, змінні витрати — 1,1 млн грн. Обчислити норму беззбитковості виробництва.

Варіант 8

Тема: Собівартість продукції підприємства

Теоретичні питання

1. Поняття та види собівартості продукції.
2. Класифікація витрат підприємства.
3. Калькуляція собівартості продукції.
4. Джерела та шляхи зниження собівартості продукції

Задача

У звітному році обсяг випуску продукції становив 4,2 млн грн. При цьому трудомісткість виробничої програми у звітному році знизилась порівняно з базовим на 740 чол.-днів. Річний виробіток у базовому році становив 14 тис. грн/чол. за рік. Визначити виробіток на одного працюючого у звітному році та його відносне зростання, якщо у цьому році було 235 робочих днів.

Варіант 9

Тема: Фінансові результати діяльності та рентабельність підприємства

Теоретичні питання

1. Поняття прибутку підприємства. Методика визначення чистого прибутку підприємства, що залишається в його розпорядженні.
2. Розподіл прибутку підприємства.
3. Рентабельність як узагальнюючий показник ефективності діяльності підприємства, її види.

4. Основні функції та шляхи збільшення прибутку підприємства.

Задача

Кількість робочих днів на рік — 253, середня тривалість робочого дня — 7,8 год. Річний випуск продукції — 16,5 млн грн, середньоспискова чисельність працюючих — 460 чол.

Визначити середньорічний, денний і годинний виробіток одного працюючого.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України “Про власність”.
2. Закон України “Про підприємства в Україні”.
3. Закон України “Про оплату праці”.
4. Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” (із змін і доп.).
5. Закон України “Про податок на додану вартість” (із змін і доп.).
6. *Бойчик І. М., Харів П. С., Хопчан М. І.* Економіка підприємств-ва. — Львів: Сполом, 1998.
7. *Ворст И., Ревентлоу П.* Экономика фирмы. — М.: Высш. шк., 1994.
8. *Економіка підприємств* / За ред. В. П. Вихруща, П. С. Харіва. — Тернопіль, 1995.
9. *Економіка підприємства* / За ред. С. Ф. Покропивного. — К.: КНЕУ, 2000.
10. *Котлер Ф.* Основы маркетинга. — М.: Прогресс, 1991.
11. *Курс рыночной экономики* / Под ред. Г. И. Рузавина. — М.: Банки и биржи, 1994.
12. *Мочерный С. В.* Основы экономической теории. — Тернополь: АО “Гарнекс”, 1993.
13. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 3 “Звіт про фінансові результати”.*
14. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 4 “Звіт про рух грошових коштів”.*
15. *Прауде В. Р., Білий О. Б.* Маркетинг. — К.: Вища шк., 1994.
16. *Примак Т. А.* Экономика предприятия. — К.: МАУП, 1999.
17. *Пруссова А. Г.* Основы рыночной экономики. — К.: Полиграф, 1993.
18. *Рубин Ю. В.* Бизнес и экономика. — М., 1991.
19. *Економіка підприємства* / Под ред. О. И. Волкова. — М.: ИНФРА-М, 1998.
20. *Економіка підприємства* / Под ред. В. Я. Горфинкеля, В. А. Швандара. — М.: ЮНИТИ, 1998.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Економіка підприємства”	3
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Економіка підприємства”	4
Плани практичних занять	7
Контрольні питання	15
Вказівки до виконання контрольної роботи	17
Завдання для контрольних робіт	18
Список рекомендованої літератури	23

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерна верстка

Н. В. Медведєва
Л. С. Тоболіч
Т. Г. Замура

МАУП

Зам. № ВКЦ-743

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП